

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ВИНА, КОНЬЯКИ УКРАЇНИ, НАПОЇ

Методи визначання повноти наливу
у спожиткову тару

ДСТУ 6039:2008

Видання офіційне

БЗ № 2–2009/65

Київ
ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ
2009

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Національний інститут винограду і вина «Магарач», Державне підприємство «Проектно-конструкторський технологічний інститут «Плодмашпроект», Корпорація «Укрвинпром»

РОЗРОБНИКИ: **А. Авідзба**, д-р с.-г. наук; **М. Агафонов**; **Р. Білан**; **В. Гержикова**, д-р техн. наук; **В. Гончаренко**; **Т. Горбова**; **О. Дернова**; **В. Загоруйко**, д-р техн. наук; **І. Кречетов**, канд. техн. наук; **О. Макаров**, д-р техн. наук; **Ю. Огай**, канд. техн. наук; **О. Палєха**, канд. с.-г. наук; **Л. Стрельницький**; **Н. Толстенко**, канд. техн. наук; **В. Фуркевич**, канд. техн. наук; **А. Яланецький**, канд. техн. наук

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Держспоживстандарту України від 22 грудня 2008 р. № 485

3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ (зі скасуванням в Україні ГОСТ 23943–80)

Право власності на цей документ належить державі.
Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково
на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до Держспоживстандарту України

Держспоживстандарт України, 2009

ЗМІСТ

	С.
1 Сфера застосування	1
2 Нормативні посилання	1
3 Визначання фактичного об'єму під час розливання «за об'ємом»	2
4 Визначання фактичного об'єму під час розливання «за рівнем»	2
Додаток А Код згідно з державним класифікатором продукції і послуг	3
Додаток Б Бібліографія	4

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ВИНА, КОНЬЯКИ УКРАЇНИ, НАПОЇ
Методи визначання повноти наливу у спожиткову тару

ВИНА, КОНЬЯКИ УКРАИНЫ, НАПИТКИ
Методы определения полноты налива в потребительскую тару

WINES, COGNACS UKRAINIAN, DRINKS
Methods of determination of filling in a consumer container

Чинний від 2010-01-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт поширюється на вина, що не містять діоксид вуглецю, виноградні і плодово-ягідні, коньяки України, бренді, шампанське України, вина ігристі та газовані виноградні і плодово-ягідні, сидри, напої на основі вина, напої слабоалкогольні плодови та виноградні, напої міцні з виноградних та плодових спиртів, вермути і встановлює методи визначання повноти наливу у спожиткову тару під час розливання «за об'ємом» та за «рівнем».

Вимоги цього стандарту обов'язкові для всіх суб'єктів підприємницької діяльності, що діють в Україні, незалежно від форм власності та організаційно-правових форм господарювання, які виконують роботи в означеній сфері.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ ГОСТ 164:2009 Штангенрейсмаси. Технічні умови

ГОСТ 1770-74 Посуда мерная лабораторная стеклянная. Цилиндры, мензурки, колбы, пробирки. Технические условия (Посуд мірний лабораторний скляний. Циліндри, мензурки, колби, пробірки. Технічні умови)

ГОСТ 12738-77 Колбы стеклянные с градуированной горловиной (Колбы скляні з поградуваною горловиною)

ГОСТ 13646-68 Термометры стеклянные ртутные, для точных измерений. Технические условия (Термометри скляні ртутні, для точних вимірювань. Технічні умови)

ГОСТ 25336-82 Посуда и оборудование лабораторные стеклянные. Типы, основные параметры и размеры (Посуд й обладнання лабораторні скляні. Типи, основні параметри й розміри)

ГОСТ 28498-90 Термометры жидкостные стеклянные. Общие технические условия. Методы испытаний (Термометри рідинні скляні. Загальні технічні умови. Методи випробування)

ГОСТ 29227-91 (ИСО 835-1-81) Посуда лабораторная стеклянная. Пипетки градуированные. Часть 1. Общие требования (Посуд лабораторний скляний. Піпетки поградузовані. Частина 1. Загальні вимоги)

3 ВИЗНАЧАННЯ ФАКТИЧНОГО ОБ'ЄМУ ПІД ЧАС РОЗЛИВАННЯ «ЗА ОБ'ЄМОМ»

3.1 Суть методу

Метод засновано на вимірюванні об'єму вина, коньяку України, напою у спожитковій тарі за допомогою колби з поградуйованою горловиною.

3.2 Засоби вимірювальної техніки:

- колби скляні з поградуйованою горловиною — згідно з ГОСТ 12738;
 - колби мірні — згідно з ГОСТ 1770;
 - піпетки 6-2-5; 6-2-10 — згідно з ГОСТ 29227;
 - циліндри — згідно з ГОСТ 1770;
 - термометри із ціною поділки не більше ніж 0,5 °С і межами вимірів від 0 °С до 50 °С — згідно з ГОСТ 28498;
 - лійки типу В — згідно з ГОСТ 25336;
 - секундомір — згідно з чинними нормативними документами або годинники пісочні на 2 хв.
- Усі засоби вимірювання повинні мати свідоцтво про повірку або відтиски повірочних тавр.

3.3 Проведення випробування

3.3.1 Колбу з поградуйованою горловиною ополіскують досліджуваними вином, коньяком України, напоєм. Залишок промивної рідини зливають так, щоб витекли останні краплі, які накопичені на горловині колби. Потім із пляшки (посуду), що перевіряють, рідину наливають через лійку в колбу з поградуйованою горловиною.

Після того, як рідина із пляшки (посуду) буде повністю злита, пляшку (посуд) витримують у положенні горловиною вниз ще 2 хв й визначають об'єм рідини у колбі за рівнем нижнього краю меніску.

Якщо рівень рідини буде вище за верхню позначку на колбі, то надмір рідини відбирають піпеткою до середньої позначки і визначають об'єм рідини у піпетці. Якщо рівень рідини буде нижче за середню позначку на колбі, то недолік рідини вносять із піпетки до середньої позначки і визначають об'єм рідини, який був вилитий з піпетки. Одразу після вимірювання об'єму рідини, вимірюють її температуру.

Примітка 1. Дозволено замість колби з поградуйованою горловиною застосовувати мірну колбу відповідної місткості.

Ополіскування мірної колби рідиною, яку наливають із пляшки (посуду) чи іншої харчової тари, відбирання або додаткове внесення досліджуваної рідини піпеткою проводять так, як вказано для колби з поградуйованою горловиною.

Примітка 2. Якщо напої розливають у сувенірні пляшки або художньо оформлений посуд, номінальна місткість яких не відповідає місткості колб із поградуйованою горловиною, фактичний об'єм визначають за допомогою мірних циліндрів.

3.4 Оброблення результатів

3.4.1 Якщо об'єм рідини виявився вище чи нижче позначки на колбі, то фактичний об'єм (V) у см³ обчислюють за формулою:

$$V = V_1 + V_n \quad (1)$$

і

$$V = V_1 - V_n \quad (2)$$

де V_1 — об'єм, до якого рідину доведено у колбі, см³;

V_n — об'єм рідини, відібраний піпеткою або внесений піпеткою, см³.

3.4.2 Якщо температура рідини відрізняється від (20 ± 0,5) °С, то впроваджують поправку до вимірювального об'єму, яку знаходять відповідно до чинних таблиць. Для міцних напоїв і коньяків України користуються таблицею [1]; для вин, вермутів, слабоалкогольних напоїв користуються таблицею [2].

Результати обчислення зводять до цілого числа.

4 ВИЗНАЧАННЯ ФАКТИЧНОГО ОБ'ЄМУ ПІД ЧАС РОЗЛИВАННЯ «ЗА РІВНЕМ»

Метод засновано на вимірюванні висоти пляшки і висоти налитого в неї вина, коньяку України, напою за допомогою штангенрейсмаса.

4.1 Засоби вимірювальної техніки:

- баня водяна або термостат;
- штангенрейсмаси — згідно з ДСТУ ГОСТ 164;
- термометри скляні ртутні лабораторні — згідно з ГОСТ 13646.

4.2 Проведення випробовувань**4.2.1 Готування до випробовування**

Пляшку з рідиною вміщують у водяну баню або термостат, в яких підтримують температуру $(20 \pm 0,5)$ °С. Через 30 хв пляшку виймають із бані або термостата, витирають насухо і ставлять на горизонтальну поверхню, куди вміщують штангенрейсмас. Шампанське України та ігристі вина витримують у водяній бані або термостаті 45 хв. Вимірювальну ніжку штангенрейсмаса закріплюють у такому положенні, щоб її поверхня із ребром знаходилась унизу, а плоска — зверху.

4.2.2 Вимірювання висоти пляшки

Вимірювальну ніжку штангенрейсмаса переміщують до торкання її ребра із верхньою поверхнею вінчика пляшки в лінії одного зі швів пляшки, потім гвинтом фіксують рухому рамку і відраховують згідно шкали з ноніусом.

Вимірювання проводять двічі. За другим вимірюванням ребро вимірювальної ніжки повинно стикатися з верхньою поверхнею вінчика в лінії протилежного шва пляшки.

4.2.3 Вимірювання висоти рідини у пляшці

Вимірювальну ніжку переміщують до збігання її ребра з нижнім краєм меніска рідини у пляшці. Для більш точного регулювання положення вимірювальної ніжки використовують мікрометричну подачу. Потім фіксують гвинтом рухому рамку і відраховують згідно шкали з ноніусом. Вимірювання проводять двічі.

4.3 Оброблення результатів

4.3.1 Відстань від верхньої поверхні вінчика пляшки до рівня напою у пляшці (H) у міліметрах обчислюють відповідно до формули:

$$H = H_1 - H_2, \quad (3)$$

де H_1 — висота пляшки, мм;

H_2 — висота рідини у пляшці, мм.

Результати паралельних визначень зводять до першого десяткового знака. Допустимі відхилення між двома паралельними визначеннями не повинні перевищувати 0,5 мм.

За результат випробування беруть середнє арифметичне результатів двох паралельних визначень. Кінцевий результат зводять до цілого числа.

ДОДАТОК А
(довідковий)

КОД ЗГІДНО З ДЕРЖАВНИМ КЛАСИФІКАТОРОМ ПРОДУКЦІЇ І ПОСЛУГ

Таблиця А

Назва продукції	Код ДКПП
Вина, коньяки України, напої. Методи визначення повноти наливу у спожиткову тару	19.020

ДОДАТОК Б
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1 Таблица V. Множители для определения объема этилового спирта при температуре 20 °С, содержащегося в данном объеме водно-спиртового раствора в зависимости от температуры (Таблица V. Множники для визначення об'єму етилового спирту за температури 20 °С, що міститься в даному об'ємі водно-спиртового розчину залежно від температури), затверджена Держкомітетом СРСР за стандартами, 1979 р.

2 Таблица поправочных коэффициентов для приведения объемов вина, измеренных при температуре t к объему при 20 °С (Таблица поправкових коефіцієнтів для приведення об'ємів вина, вимірювальних за температури t до об'єму за 20 °С), затверджена 27 квітня 1972 р. Мінхарчпромом СРСР.

Код УКНД 67.160.10

Ключові слова: вино, коньяки України, напої на основі вина, напої з виноградних і плодкових спиртів, повнота наливу, спожиткова тара, фактичний об'єм, «за об'ємом», «за рівнем», штангенрейсмас.

Редактор **С. Мельниченко**
Технічний редактор **О. Марченко**
Коректор **Л. Ящук**
Верстальник **І. Барков**

Підписано до друку 19.11.2009. Формат 60 × 84 1/8.
Ум. друк. арк. 0,93. Зам. Ціна договірна.

Виконавець
Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр
проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»)
вул. Святошинська, 2, м. Київ, 03115
Свідоцтво про внесення видавця видавничої продукції до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції від 14.01.2006, серія ДК, № 1647